

הרה"ח המשפיע הרב מנחם מענדל פוטרפס*)

חסידות תובעת לעשות דבר

[א"ח 1234567]

בלי הרגש עצמו

[אוצר החכמה]

פעם ישב הבעש"ט עם כל החבריה שלו בסעודת ר"ה (ר"ח), בפעם ההוא ישב הבעש"ט אשר הי' ניכר עליו איזה סילוק — אפגעטראגן, ניט אויפגעלייגט, התל' כבר ידעו באיזה ענינים לעורר שמחה אצל הבעש"ט ועשו כ"ז ולא הועיל, והיו התל' בצער מזה. פתאום בא כפרי אחד ר' דוד שמו, חיכך כשנכנס נתמלא הבעש"ט שמחה וקרבו ביותר ונתן לו מקום לישיב וגם נתן לו מפרוסת המוציא שלו, והי' מאד בשמחה, הענין פעל הרהורי דברים אצל התלמידים, גם הרה"מ בעצמו הרהר בזה, כל החבריה הקדושה לא יכלו לעורר השמחה ורק איש פשוט כזה.

הבעש"ט בידעו הרהורי דברים שלהם, שלח את ר' דוד למלאות איזה שליחות, ובהלכו ספר להם כי ידוע להם פרנסתו של ר' דוד, שעל כל פרוטה הי' מייגע בזיעת אפו, ואסף כל השנה והי' קובץ על יד פרוטה לפרוטה לקנות על חג הסוכות אתרוג מהודר, עד שאסף את הסכום ונסע להעיר וקנה אתרוג מהודר ביותר והי' בשמחה גדולה ובא לביתו לפני חג הסוכות והיא האתרוג בשמחה גדולה.

להיותו עני וזוג' היתה מרת נפש, ופעל זה עלי' ביותר אשר אינו נוגע לו מצב ב"ב, וכי הוציא מעות על אתרוג, ובוזה הוא שמח, ואינו נוגע לו הדוחק, ומהתמרמרות שברה את פטמה של האתרוג, האתרוג לבד המעות שהוציא עליו עוד הי' לו מניעות גדולות להבאתו לעבור במים ובקלקול דרכים עד שבא לו בהרבה יגיעות, בראותו זאת לא התכעס — רק אמר, זי איז דאך גערעכט, מסתמא בין איך ניט ווערט, ווי קומט טאקע אזא איש פשוט צו אזא מהודר'דיקן אתרוג. [=הרי היא צודקת, אינני ראוי לזה. כי איך לאיש פשוט כמוני שווה אתרוג מהודר שכזה.]

*) מה שנמסר בשמו ע"י אחד ממושפעי בכפר חב"ד.

בהיות הזמן קצר לא היתה לו עצה אחרת רק להשתתף עם בני הכפרים הסמוכים, אבל רצה שיהי' שלכם ויהי' לו חלק. בו, ולא הי' לו מעות, ומשכון לא רצה ליתן להם שלא יהרהרו ולא יקנו בלב שלם וע"כ לקח אחד מכלי הבית והלך לערל ומשכן זאת ולקח ולקח מעות והשתתף באתרוג, וסיים הבעש"ט מזמן העקידה לא הי' נסיון כזה במידה טובה, ולכן קרבהו.

סיפור זה סיפר הרבי הקודם בחג השבועות תרצ"ו בסעודה.

סיפרו לפני הרבי נ"ע על אחד מנכדי האור החיים הקדוש (ר' חיים אבולעפיה כמדומה)

שהיה לו התפילין של האור החיים והיה זמן שהיה קשה מאד בא"י להשיג אתרוג מפני שהיה מצר של מלחמה הגייסות מצויות והנה בא אחד החיילים שהשיג אתרוג ורצה תמורתו 200 רובל מחיר יקר ביותר ולא היה שום אתרוג להשיג חוץ מזה אז נכד האור החיים לקח התפילין היקרות של סבו ומכרם ב-200 רובל תפילין רגילות היו עולים כמה רובל כסף 7 או 8 אבל התפילין של האור החיים מכרם ב-200 רובל ובא לביתו בעי"ט והיה מאושר שיזכה במצוה של ד' מינים. המצב בביתו הי' שהיתה לו בת שהגיעה לפרקה ולא היה להם היכולת לחתנה וזוגתו חשבה שימכרו התפילין לין וזה יהיה נדוניה וכו' וכאשר ראתה שבעלה חוזר ובשמחה הכי גדולה ושאלתו והשיב לה מה עשה עם הכסף היא כ"כ התרגזה והתמרמרה עד שתפסה האתרוג ונשכה אותו ונפסל. מיד הנכד התעלף ולאחר שהתעורר אמר את התפילין הפסדתי כבר אין לי אותם, את האתרוג כבר אין לי אז עוד שאני ילך לכעוס וביקש שתביא לו כביסה בשביל ללכת למקוה שהרי עי"ט היום והתאפק ולא כעס ונעשה רעש בשמים מג' דברים א. כמה שהמצוה של אתרוג חשובה בעיניו שמכר התפילין של האור החיים כשביל זה. ב. שהתעלף שמראה

החומר

והחמור וכדי שלא יבואו לידי זה מה שקרה אצל ישמעאל שלא יהא להם שום ישות והרגשה עצמית מהמצוה הגדולה שעשו, וזהו "וילכו יחדו אל באר שבע" שלא פרשתי מהו ה"יחדו" היינו להראות שה"יחדו" הקודמים הי' בלי הרגש עצמם. ולכן לא פרשתי שם. וק"ל.

ובזה אפשר להבין הסיפור מהבשע"ט עם ר' דוד שהבשע"ט אמר שמיום עקידת יצחק לא היתה כזאת כיון שגם אצל ר' דוד לא היה שום הרגש עצמו ואדרבה אמר שזוגתו צודקת כי איך מתאים לאיש פשוט כמוני שיהי' כזה אתרוג מהודר ו"א על אף כל המס"נ שהיתה לו הן להשיג אתרוג יקר שהיה צריך לחשוך מפתו והן המס"נ לנסוע למקום שיש אתרוגים מהודרים על אף קלקול הדרכים וסכנות הדרך כים בכ"ז לא היה לו ישות מזה וטען שהיא צודקת ווי קומט טאקע אזא איש פשוט צו אזא מהודר'דיקן אתרוג. ולכן מהסיפור עם ר' דוד עשו רעש ויותר מהסיפור עם נכדו של בעל האוה"ח. ומזה אפשר ללמוד, כמה הוא יקר וטוב לעשות מע"ט במס"נ אפי' אבל בלי הרגש עצמו, וכמה יקר הוא דבר אי הרגש עצמו למעלה.

שכ"ב. זה היה יקר אצלו. ג. שלא כעס על אשתו. ואמר ע"ז הרבי נ"ע שזה היה גילויים גדולים אבל את המצוה החסיר ולא עשה מהסיפור רעש.

וצ"ל למה אצל ר' דוד עשו מזה רעש עד כדי כך שאמרו ע"ז שמזמן עקידת יצחק לא היתה כזאת מס"נ ומהסיפור של נכד האוה"ח לא. והענין יובן ע"פ מה שמספרים אצל חסידים בנוגע לעקידת יצחק שכתוב "וילכו שניהם יחדו" (בראשית כב ח) שעל "ביחדו" הראשון אומר רש"י: אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו היה הולך ברצון ושמחה כיצחק שלא היה מרגיש בדבר. ו"א לשון חדוה ושני פסוקים לאחרי זה כותב שוב: "וילכו שניהם יחדו" ורש"י אומר: ואע"פ שהבין יצחק שהולך לישחט וילכו שניהם יחדו בלב שוה. ו"א שיצחק שמח כאברהם ואילו ביחדיו שכתוב בסוף הפרשה "וילכו יחדו אל באר שבע" (פסוק יט) לא מפרש רש"י שום דבר מה זה ה"יחדו" ואחד מנכדי רש"י שאל אותו סבא! מה הפירוש ביחדו השלישי למה לא פירשת אותו ורש"י ענה לנכדו שהוא יבאר זאת, וביאר שאברהם ויצחק עשו מצוה כה גדולה והם יכולים עי"ז לבא להרגשת עצמם כמו שהיה אצל ואליעזר